

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE SĘPOPOL
NA LATA 2026 - 2028**

Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sępólno na lata 2026-2028 stanowi kontynuację działań prowadzonych w poprzednich latach. Jego realizacja opiera się na art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, zgodnie z którymi do zadań własnych gmin należy prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.

Program zakłada realizację zadań, które są zgodne z kierunkami zawartymi w wyżej cytowanych ustawach oraz Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025, którego jednym z celów operacyjnych jest profilaktyka uzależnień w tym uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych. Zadania dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom zawarte w celu operacyjnym Narodowego Programu Zdrowia określają kilka obszarów aktywności samorządów lokalnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Są to przede wszystkim zadania związane z edukacją, promocją zdrowia, profilaktyką, ale także wspieraniem leczenia, redukcją szkód zdrowotnych oraz rehabilitacją, reintegracją społeczną i zawodową osób uzależnionych.

Gminny Program określa strategię w zakresie profilaktyki, promocji zdrowia oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu, narkotyków i uzależnień behawioralnych. Określa działania, uwzględniając rozwiązywanie problemów, które dotyczą uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych a także przemocy związanej z uzależnieniem. Jego cele i zadania skierowane są do wszystkich mieszkańców Gminy Sępólno.

Zadania określone w Programie przewidziane na lata 2026–2028, jak również sposoby ich realizacji, zostały dostosowane do lokalnych uwarunkowań, w tym potrzeb mieszkańców, specyfiki środowiska oraz możliwości organizacyjnych Gminy Sępólno. Program opiera się na dostępnych zasobach instytucjonalnych i kadrowych, przy założeniu możliwości wsparcia merytorycznego i rzeczowego ze strony podmiotów zewnętrznych.

Program został opracowany przy współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie w oparciu o materiały zebrane z instytucji zajmujących się problemami społecznymi, w tym w szczególności związanymi z uzależnieniem bądź przemocą domową.

Program wpisuje się w założenia „Strategii rozwiązywania problemów społecznych Miasta i Gminy Sępólno na lata 2024-2029”.

Podstawa prawna i merytoryczna programu:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151, M.P. z 2024, poz. 93 i z 2025 r, poz.118);
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r., poz.1939);
3. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1670 ze zm.)
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz.1673);

5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.).
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r., poz. 642).

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sępólno na lata 2026-2028 wpisuje się w:

1. Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Sępólno na lata 2024 – 2030;
2. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 roku, poz. 642);
3. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2026 rok (MP z 2023 r., poz. 1232).

Ogólna charakterystyka problemu uzależnień

Używanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych jest złożonym zjawiskiem społecznym, na które składa się szereg czynników takich jak: pozycja społeczna, czynniki psychologiczne, wyuczone w trakcie socjalizacji zachowania, czynniki środowiskowe i uwarunkowania prawne, a także czynniki kulturowe i inne. Coraz częściej mamy także do czynienia z uzależnieniami behawioralnymi (czynnościowymi), które w swoim charakterze podobne są do uzależnień od substancji.

Najskuteczniejszą strategią pozwalającą na kształtowanie struktury i postaw społecznych w zakresie spożywania napojów alkoholowych, powstrzymywanie tendencji do używania środków psychoaktywnych oraz osiągnięcie pozostałych celów wskazywanych przez ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii jest wykorzystanie zestawu różnych instrumentów pozwalających na kształtowanie polityki wobec alkoholu i innych środków psychoaktywnych, w tym m.in.: ograniczanie dostępności fizycznej i ekonomicznej, kontrolę wieku, realizację programów profilaktycznych i edukacyjnych. Celem strategii jest nie tylko oddziaływanie na konsumpcję i na postrzeganie używek, ale również na postawy oraz normy społeczne związane z ich spożyciem.

Zadania podejmowane przez samorząd lokalny w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych.

Z raportu Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA)¹ z 2021 roku wynika, że łączna wartość kosztów społeczno-ekonomicznych wywodzących się ze spożywania alkoholu w naszym kraju szacowana jest na 93,3 mld złotych, a różnica między przychodami budżetowymi z tytułu podatku akcyzowego od napojów alkoholowych a kosztami społeczno-ekonomicznymi wynosi ponad 79,9 mld złotych rocznie, co stanowi 3,45% PKB z 2020r. Wykazane w raporcie koszty dotyczą obciążeń kilku systemów: zdrowotnego, egzekwowania prawa, w tym wymiaru sprawiedliwości, ubezpieczeń społecznych czy pomocy społecznej. Do powyższych kosztów należy dodać także przedwczesną śmiertelność wynikającą z nadużywania alkoholu oszacowaną na kwotę 84 mld złotych. Te dane jasno pokazują, że wpływy, które jako

¹ Od dnia 1 stycznia 2022 r., na mocy ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została przekształcona w Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

państwo generujemy dzięki akcyzie, nie rekompensują kosztów, które używki przynoszą².

Według informacji zawartych w Informatorze Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU) pn. „Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz ograniczenie dostępności alkoholu w samorządach gminnych – aspekty prawne, finansowe i praktyczne”, według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia ludzi, a ponad 200 rodzajów chorób i urazów jest powiązanych z jego spożywaniem.

Komisja Europejska w diagnostyce walki z rakiem wskazuje na szkodliwe skutki zdrowotne spożywania alkoholu jako istotny problemem zdrowia publicznego w UE. Alkohol pity przez matkę w czasie ciąży jest jednym z czynników, które mogą powodować uszkodzenie płodu. Efektem jego działania może być śmierć płodu lub nieuleczalne zaburzenia fizyczne i psychiczne ogólnie określane jako Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorder).

W ostatnich dekadach obserwujemy znaczące zmiany na rynku wyrobów nikotynowych. Postępująca technologia i niezwykle agresywne strategie marketingowe producentów tych wyrobów doprowadziły do popularyzacji nowych form używania nikotyny, w tym elektronicznych urządzeń do podawania nikotyny (ENDS – electronic nicotine delivery systems), podgrzewanego tytoniu (HTP – heated tobacco products) i woreczków nikotynowych. Choć produkty te często promowane są jako „mniej szkodliwe alternatywy” dla tradycyjnych papierosów, ich rzeczywisty wpływ na zdrowie, zwłaszcza młodych ludzi, jest coraz bardziej niepokojący. Przede wszystkim są to produkty, które powodują uzależnienie³.

Wśród substancji psychoaktywnych innych niż alkohol lub nikotyna używanych przez młodzież – prym wiedzie marihuana i haszysz. Chociaż to najbardziej rozpowszechnione wśród młodzieży szkolnej substancje nielegalne, to jednak w ostatnich latach można zaobserwować pozytywne trendy. Spadają wskaźniki ich używania, zmniejsza się dostępność, rzadziej deklarowane są propozycje otrzymywane od innych osób sięgnięcia po te substancje, odwróceniu uległa tendencja do bagatelizowania ryzyka związanego z ich używaniem⁴.

Wyniki ogólnopolskich badań z 2024 r. ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Drugs), w których wzięła udział młodzież z naszego kraju w wieku 15-18 lat oraz 17-18 lat w zestawieniu z wynikami poprzednich edycji ujawniają zapoczątkowanie pozytywnych tendencji, ale także wskazują na spodziewane zagrożenia. W zakresie używania narkotyków cieszyć może znaczny spadek rozpowszechnienia używania przetworów konopi - zwłaszcza w starszej grupie badawczej (17-18 lat). Towarzyszy temu spadek wskaźników dostępności tych substancji, zwłaszcza w młodszej grupie 15 – 16 - latków. Do pozytywów zaliczyć też należy odwrócenie wieloletniej tendencji spadkowej odsetków uczniów przekonanych o dużym ryzyku związanym z używaniem marihuany lub haszyszu. Z drugiej strony niepokój może budzić znaczna przewaga oczekiwań pozytywnych konsekwencji używania przetworów konopi nad przewidywaniem konsekwencji negatywnych. Nie stanowi to najlepszego prognostyka, zwłaszcza w kontekście obecnych tendencji legalizacyjnych marihuany w wielu krajach Europy, a także krajach pozaeuropejskich, co stanowić może czynnik sprzyjający mylnym przekonaniom o nieszkodliwości przetworów konopi. Zdaje się to stanowić poważne wyzwanie dla profilaktyki. W zakresie rozpowszechnienia używania nowych substancji psychoaktywnych, czyli tzw.

² Jako środowisko zajmujące się pomocą osobom uzależnionym musimy być świadomi, czym są komercyjne determinanty zdrowia- Serwis Informacyjny UZALEŻNIENIA nr.3 2025, str.1

³ Nowe produkty nikotynowe, to samo uzależnienie-współczesne wyzwanie dla zdrowia publicznego w Polsce-Serwis Informacyjny UZALEŻNIENIA nr.3 2025, str. 28

⁴ Narkotyki a młodzież. Czego dowiadujemy się z najnowszej edycji ESPAD 2024 - Serwis informacyjny UZALEŻNIENIA nr 2 2025 str. 28

„dopalaczy” nie obserwuje się istotnych zmian, natomiast warto podkreślenia jest postrzeganie przez młodzież ryzyka związanego z używaniem tych substancji jako podobnie dużego, jak w przypadku najcięższych narkotyków⁵.

Wyniki badań potwierdzają, że problemy uzależnień i zachowań ryzykownych są nadal istotne wśród młodzieży, przy czym ich forma i charakter ewoluują – pojawiają się nowe substancje i zjawiska (np. e-papierosy, leki, hazard online). Działania realizowane w ramach Programu powinny uwzględnić te tendencje, identyfikując poziom zagrożeń wśród uczniów szkół podstawowych i średnich oraz dostosowując działania do aktualnych wzorców używania substancji i nowych zachowań ryzykownych. Badanie pokazuje, że działania profilaktyczne i edukacyjne np. dotyczące tytoniu i alkoholu mogą przynosić efekty, dlatego też warto je kontynuować i rozwijać. Mimo poprawy, alkohol pozostaje poważnym problemem wśród młodzieży i jest konieczne, by prowadzić dalsze działania profilaktyczne, zwłaszcza u starszych uczniów. Przetwory konopi i inne substancje psychoaktywne choć mniej popularne niż alkohol czy tytoń nadal wymagają uwagi, monitoringu i działań zapobiegawczych. Równocześnie ważne jest podnoszenie świadomości o ryzyku i konsekwencjach używania różnych substancji.

Zjawisko nadmiernego korzystania z mediów społecznościowych, którego trend wzrostowy odnotowano w latach 2011–2024, stanowi duże wyzwanie dla profilaktyki. Stabilizacja w zakresie rozpowszechnienia grania w gry na urządzeniach elektronicznych oznaczać może nasycenie tą formą rozrywki. Warto zauważyć, że zarówno w zakresie obecności w mediach społecznościowych jak i grania w gry na urządzeniach elektronicznych, nastąpił trend wzrostowy w obszarze świadomości, że spędza się za dużo czasu na tych czynnościach.

W ostatnich latach obserwuje się systematyczny wzrost liczby osób poszukujących pomocy z powodu nadmiernego grania w gry hazardowe. Problem ten przestał być traktowany jedynie jako deficyt silnej woli czy kwestia indywidualnej słabości, a zyskał status poważnego zaburzenia behawioralnego o wieloczynnikowej etiologii uwzględniającej zarówno uwarunkowania psychologiczne, społeczne, jak i biologiczne⁶.

Potrzebę przeciwdziałania zjawisku uzależnieniom oraz pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym podnosi się już od wielu lat. Uzależnienie wiąże się z silną potrzebą, psychicznym przymusem albo zażywania jakiejś substancji albo wykonywania określonej czynności – uzależnienia behawioralne. Bez względu na to, czy będzie to uzależnienie od alkoholu, leków, narkotyków czy też hazardu, zakupów albo seksu, prowadzi do koncentrowania się życia wokół tego, co jest przyczyną uzależnienia. A sama osoba uzależniona będąc ofiarą nałogu cierpi w zasadzie w każdej sferze życia: emocjonalnej, psychicznej, intelektualnej i fizycznej.

Rozwój uzależnienia jest zależny od wielu czynników, m.in. od specyficznych właściwości substancji uzależniającej, fizjologicznych właściwości organizmu (warunkujących szybkość powstawania uzależnienia), cech osobowości sprzyjających działaniu substancji uzależniającej (bierność, niesamodzielność) i czynników środowiskowych ułatwiających kontakt z takimi substancjami (słabość więzi rodzinnych, brak perspektyw życiowych, presja grup subkulturowych, pochopne zastosowanie leku). Leczenie jest długotrwałe i trudne, wymaga wytrwałości ze strony uzależnionych i leczących. Liczne programy leczniczo – rehabilitacyjne są dostosowane do typu i fazy rozwoju uzależnienia, zwykle obejmują okresy: detoksykacji (eliminowanie objawów

⁵ Narkotyki a młodzież. Czego dowiadujemy się z najnowszej edycji ESPAD 2024- Serwis informacyjny UZALEŻNIENIA nr 2 2025 str.28

⁶ Program ograniczania grania w gry hazardowe-jego ograniczenia i bariery we wprowadzaniu programu do oferty terapeutycznej. Serwis informacyjny UZALEŻNIENIA nr 2 2025 str. 36

odtrucia i abstynencyjnych), reorientacji (budowanie motywacji do leczenia), rehabilitacji (uczenie się nowych wzorców życia bez środków uzależniających).

Z uwagi na powyższe celem działań podejmowanych przez gminę musi być zmniejszenie różnych problemów powodowanych przez uzależnienia nie tylko w grupie podwyższonego ryzyka, ale w całej populacji, ponieważ na szkody związane z alkoholem narażony jest każdy mieszkaniec gminy.

Diagnoza problemów związanych z uzależnieniami w Gminie Sępól

Diagnoza określa problemy, na podstawie których wyodrębniane są cele i zadania do zrealizowania w ramach Programu. Program powinien być dostosowany do potrzeb społeczności lokalnej i zasobów Gminy. Nieodzowna jest znajomość zagadnień problemowych i zagrożeń, po to by trafnie ocenić potrzeby, dążenia, wartości i aspiracje. Pozyskanie tej wiedzy pozwoli optymalnie wykorzystać posiadane środki i możliwości w skonstruowaniu skutecznego Programu.

Gmina Sępól ma charakter miejsko-wiejski. Jej powierzchnia wynosi 246 km² i obejmuje swoim zasięgiem miasto Sępól oraz 52 miejscowości wiejskie. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego w końcu 2024 r. zamieszkiwało ją 5.607 mieszkańców, w tym 2.798 mężczyzn (49,9%) oraz 2.809 kobiet (50,1%). Na dzień 31.10.2025 r. (wg danych Urzędu Miejskiego w Sępólnie) na terenie Gminy Sępól łącznie zamieszkiwało 5.740 mieszkańców w tym:

- ☐ liczba mieszkańców w wieku do 11 roku życia - 696 osób;
- ☐ liczba mieszkańców w wieku od 12 do 18 roku życia - 407 osoby;
- ☐ liczba mieszkańców w wieku od 19 do 65 roku życia - 3531 osób;
- ☐ liczba mieszkańców powyżej 65 roku życia - 1106 osób.

(Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Dane Urzędu Miejskiego w Sępólnie)

Na terenie Gminy funkcjonują 4 placówki oświatowe. Łączna liczba dzieci uczęszczających do szkoły i przedszkola wynosi 486 w tym:

- ☐ liczba dzieci w klasie „O” - 61;
- ☐ liczba dzieci w klasach I-III - 140;
- ☐ liczba dzieci w klasach IV-VIII - 212;
- ☐ grupa przedszkolna - 73.

(Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze szkół z terenu Gminy Sępólnie)

Diagnoza sytuacji w Gminie Sępól opiera się głównie na danych dotyczących uzależnienia od alkoholu, ponieważ jak dotąd na naszym terenie zjawisko narkomanii nie przybrało niepokojących rozmiarów. Pomoc społeczna nie posiada wiedzy na temat powyższego problemu, ponieważ nie ma odnotowanych takich przypadków w swojej ewidencji. Jeżeli chodzi o Posterunek Policji w Sępólnie, to w latach 2023-2025 prowadził dwa postępowania wobec dwóch osób o popełnienie czynu na podstawie ustawy z dnia 29 maja 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Profilaktyka narkomanii jest prowadzona głównie w szkołach poprzez działania edukacyjno-profilaktyczne w ramach realizacji różnych programów, warsztatów oraz szkoleń mających na celu zwiększenie świadomości uczniów.

W odniesieniu do uzależnień behawioralnych zarówno pomoc społeczna jak i policja nie mają odnotowanych przypadków ich występowania. Jedynie z obserwacji własnej i rozmów z dorosłymi członkami rodzin pozyskano informacje o uzależnieniu dzieci od telefonu, komputera, Internetu. Szerszą wiedzę w tym temacie posiadają szkoły.

Diagnoza społeczna uczniów szkół z terenu Gminy Sępólno „Lustro” 2023

Diagnoza społeczna uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Sępólno „Lustro” 2023 została przeprowadzona w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, w której od kilku lat bierze udział Gmina Sępólno. Osobą odpowiedzialną za treści i analizę wyników był dr n. hum. Błażej Adam Dyczewski. Badaną populacją byli uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych. Uczniowie z terenu naszej Gminy stanowili 54 badanych (22 uczniów kl. V-VI i 22 uczniów kl. VII-VIII). Badanie zostało zrealizowane na przełomie roku 2023/2024 i było ewaluacją badania przeprowadzanego na tej samej populacji w 2021 r. za pomocą liczącego 60 pytań kwestionariusza ankiety internetowej (CAWI) wypełnianej audytoryjnie. Badanie posłużyło do opisu skali zjawisk, jak również klasyfikacji głównych postaw młodzieży wobec problemów tożsamyh z obszarami tematycznymi diagnozy tj.: szkoła, rodzina, zdrowie, zwyczaje żywieniowe, przemoc i agresja, granie w gry, korzystanie z internetu i smartfona, podstawowe czynności życia codziennego, praca i ekonomia, kapitał społeczny.

Wyniki badania w poszczególnych obszarach

1. Szkoła: (55% uczniów szkół z terenu Gminy Sępólno uważa, że większość nauczycieli jest sprawiedliwa w ocenianiu (w 2021 r.- 44,7%), 36% uczniów klas V-VI i 15% starszych uczniów uważa, że „mniej więcej połowa” nauczycieli jest sprawiedliwa, 10% uczniów ma problem z oceną postawy nauczycieli). Wnioski - ogólna ocena szkoły jest pozytywna, ale część uczniów odczuwa brak indywidualnego podejścia i wsparcia; potrzebne są programy budowania relacji nauczyciel – uczeń i rozwoju kompetencji emocjonalnych.

2. Rodzina (60% uczniów ocenia sytuację materialną rodziny jako dobrą, a 38% jako bardzo dobrą, 33% uczniów klas VII-VIII wskazuje rodzinę jako najważniejszą wartość w życiu, 25% uczniów mówi, że „może liczyć na wsparcie rodziny w każdej sytuacji”).

Wnioski: rodzina stanowi podstawowe źródło bezpieczeństwa i wsparcia emocjonalnego; widoczne różnice między grupami wiekowymi – młodsi uczniowie częściej deklarują silne więzi rodzinne.

3. Czas wolny (50% uczniów spędza czas na smartfonie lub tablecie (w 2021 r.- 57,9%), 40% deklaruje, że często spotyka się z przyjaciółmi, 27% rozwija swoje hobby lub zainteresowania, a 21% wykonuje prace domowe.

Wnioski: młodzież coraz częściej wybiera aktywności cyfrowe kosztem ruchu i spotkań, warto rozwijać ofertę zajęć pozalekcyjnych i lokalnych inicjatyw dla młodych.

4. Aktywność fizyczna, zdrowie i żywienie: 20% uczniów nie uprawia żadnej aktywności fizycznej (w 2021 r.- 35%), 25% uczniów jeździ na rowerze, 10% biega lub uprawia sporty indywidualne, 70% określa swoje nawyki żywieniowe jako „trochę zdrowe, trochę niezdrowe”, tylko 15% jako całkowicie zdrowe. Rośnie spożycie napojów energetycznych lub funkcjonalnych, zawierających kofeinę lub wyciąg z guarany (np. Red Bull, Tiger, Be Power itp.). Wskaźnik ankietowanych, którzy przyznali się do tego, że taki napój spożywają przynajmniej raz na tydzień (połączone odpowiedzi -codziennie, kilka razy w tygodniu, mniej więcej raz na tydzień) wzrósł o 6,1 pp. Jeżeli chodzi o spożycie alkoholu, narkotyków i dopalaczy, to na przestrzeni ostatnich trzech lat zmniejszyło się spożycie piwa, papierosów. Zwiększyło się natomiast spożycie raz na tydzień wódki i wina. Jeżeli chodzi o zażywanie w/w substancji to należy zwrócić uwagę na jedną prawidłowość. Pomijając jakiekolwiek procentowe różnice pomiędzy rokiem 2021 a 2023, to przy

każdej substancji obserwuje się znaczny spadek osób deklarujących codzienne bądź raz w tygodniu spożycie tych substancji we wszystkich obszarach do zera.

Wnioski - zauważalna poprawa w poziomie aktywności fizycznej po pandemii, potrzeba programów edukacyjnych nt. zdrowego odżywiania i ograniczenia używek oraz rozwijania infrastruktury sportowej w gminie.

5. Przemoc i agresja (30% uczniów doświadczyło agresji słownej (wyzwiska, obrażanie), 18% przyznało, że sami używali przemocy słownej wobec rówieśników, 12% doświadczyło przemocy fizycznej w szkole, 15% było ofiarą wyśmiewania lub hejtu w internecie, 62% uczniów twierdzi, że szkoła reaguje na przemoc i konflikty, 25% wskazuje, że nauczyciele „czasem udają, że nie widzą problemu”).

Wnioski – zjawisko agresji nadal obecne, choć w większości przypadków ma charakter słowny. Istnieje potrzeba realizacji programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy a także edukacji emocjonalnej i mediacyjnej w szkołach.

6. Granie w gry, korzystanie z internetu i smartfona (95% uczniów posiada własny smartfon, 80% korzysta z internetu codziennie, a 60% – kilka godzin dziennie, 55% uczniów przyznaje, że gra w gry komputerowe codziennie lub prawie codziennie, w tym 30% chłopców ponad 3 godziny dziennie, 40% używa smartfona głównie do komunikacji i mediów społecznościowych, 25% deklaruje, że trudno im ograniczyć czas spędzany online, 15% przyznało, że gra lub korzysta z internetu kosztem snu lub nauki).

Wnioski - uczniowie są stale online, a gry i media społecznościowe to główna forma rozrywki, występują oznaki uzależnienia cyfrowego (trudność z kontrolą czasu, zmęczenie, rozdrażnienie). Zaleca się wzmocnienie działań w zakresie edukacji medialnej i tworzenie lokalnej przestrzeni alternatywnej dla ekranów w formie dodatkowych zajęć np. sportowych, kulturalnych.

7. Podstawowe czynności życia codziennego (80% uczniów codziennie pomaga w obowiązkach domowych, 65% przygotowuje samodzielnie posiłki lub sprząta swój pokój, 30% uczniów starszych deklaruje, że opiekuje się młodszym rodzeństwem, 25% twierdzi, że brakuje im czasu na odpoczynek z powodu nauki lub obowiązków).

Wnioski - uczniowie są stosunkowo samodzielni, ale nie zawsze potrafią zachować równowagę między nauką a odpoczynkiem, warto wspierać umiejętność organizacji czasu i dbałość o regenerację psychiczną.

8. Praca i ekonomia (45% uczniów otrzymuje regularne kieszonkowe od rodziców, 20% podejmuje drobne prace dorywcze (głównie pomoc w gospodarstwie), 60% uczniów uważa, że w przyszłości „dobra praca i pieniądze” to jeden z najważniejszych celów życiowych, 35% wskazuje, że chce w przyszłości prowadzić własną działalność).

Wnioski - młodzież wykazuje świadomość ekonomiczną i przedsiębiorczość, warto wprowadzać lokalne programy edukacji finansowej i przedsiębiorczości w szkołach.

9. Kapitał społeczny (75% uczniów ufa członkom swojej rodziny, 50% ufa nauczycielom, a 30% – kolegom i koleżankom, 45% uczniów czuje przywiązanie do swojego miasta lub wsi, a 60% deklaruje patriotyzm lokalny, 70% uważa uczciwość za ważną wartość społeczną, a 51% wskazuje na miłość i przyjaźń jako najważniejsze w życiu).

Wnioski - wysoki poziom zaufania do rodziny i społeczności lokalnej, potrzebna kontynuacja działań rozwijających wolontariat i aktywność obywatelską młodzieży.

Ogólne wnioski z przeprowadzonego badania dzieci i młodzieży wskazują na:

- wysoki poziom zadowolenia z życia rodzinnego, umiarkowanie pozytywne relacje szkolne;
- rosnącą aktywność fizyczną, ale nadal niewystarczająca dbałość o zdrowie;

- dominację mediów cyfrowych w czasie wolnym – mniej kontaktów bezpośrednich;
- wysokie zaufanie społeczne i silne więzi rodzinne – atut lokalnej społeczności.

Diagnoza społeczna uczniów szkół z terenu Gminy Sępólno
 „Lustro” 2023 opracowała: Pani Krystyna Stankiewicz (członek
 GKRPA w Sępólnie)

Dane do diagnozy pobrano ze statystyk:

- ☐ Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszychach,
 - ☐ Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie,
 - ☐ Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie,
 - ☐ Posterunku Policji w Sępólnie,
 - ☐ Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Bartoszychach,
 - ☐ Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w Sępólnie
- (stan na dzień 31.10.2025 r.)

Bezrobocie jest czynnikiem wywołującym stres i frustrację. Przyczynia się do braku stabilności finansowej, obniżenia poczucia własnej wartości, napięcia w relacjach rodzinnych, poczucia wstydu, bezsilności, izolacji. Te czynniki mogą prowadzić do napięć, które w niektórych rodzinach stają się impulsem do sięgania po substancje psychoaktywne lub prowadzą do wybuchów agresji. Osoby bezrobotne często są bierne i przejawiają zachowania anty-zdrowotne typu: palenie tytoniu, częste spożywanie alkoholu, jak też jednorazowe, w ilościach przekraczających poziom bezpieczny dla zdrowia. W znacznej liczbie przypadków picie alkoholu powodowane jest chęcią zredukowania napięcia emocjonalnego. Dla wielu znalezienie się poza rynkiem pracy wydaje się sprzyjać rozpoczynaniu używania alkoholu i tytoniu, jednak nie działa to w drugą stronę tj. rezygnacji z używania tychże produktów.

Tab.1 Bezrobocie w Gminie Sępólno

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszychach dotyczące mieszkańców Gminy Sępólno						
Rok	Zarejestrowani bezrobotni ogółem	Bezrobotni				
		Kobiety	Mężczyźni	Do 25 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni
2023	332	181	151	40	96	180
2024	326	184	142	41	91	185
2025 (stan na 31.10.2025 r.)	317	174	143	43	80	179

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bartoszychach.

Bezrobocie w Gminie Sępólno od wielu lat jest dość wysokie w skali kraju. Uzyskane dane sugerują nieznaczną poprawę ogólnej sytuacji na rynku pracy mieszkańców Gminy Sępólno. Problem bezrobocia młodych i osób długotrwale pozostających bez pracy nadal wymagają działań interwencyjnych.

Osoby spożywające alkohol popełniają przestępstwa częściej niż osoby tej samej płci i w tym samym wieku nie należący do intensywnie pijących. Alkohol często decyduje o sposobie realizacji czynów zabronionych, wielokrotnie też staje się motywem, dla którego przestępstwo zostaje popełnione. Zagrożenia, jakie niesie za sobą zjawisko uzależnienia od alkoholu powodują, że problem ten pozostaje w stałym zainteresowaniu policji. Policjanci wykonują szereg zadań dotyczących rozpoznawania oraz wykrywania przestępstw i wykroczeń popełnionych pod wpływem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Często przy współudziale innych podmiotów organizują akcje profilaktyczne, edukacyjne oraz podejmują wiele czynności i działań prewencyjnych, ukierunkowanych na przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Tab. 2 Przestępstwa i wykroczenia popełniane przez mieszkańców Gminy Sępólno pod wpływem alkoholu i środków psychoaktywnych oraz liczba interwencji domowych.

Dane Posterunku Policji w Sępólnie		2023 rok		2024 rok		2025 r. (stan na 31.10.2025 r.)	
		Dorośli	Nieletni	Dorośli	Nieletni	Dorośli	Nieletni
1.	Liczba interwencji domowych	66	0	69	0	40	0
2.	Liczba osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	18	0	13	0	5	0
3.	L. osób prowadzących pojazd pod wpływem alkoholu	16	0	18	0	22	0
4.	L. osób zakłócających porządek publiczny pod wpływem alkoholu	22	0	21	0	11	0
5.	L. osób popełniających przestępstwa z powodu problemu z nadużywaniem alkoholu	16	0	18	0	22	0
6.	Ilość wszczętych postępowań w oparciu o ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii	1	0	1	0	0	0
7.	Ilość umorzonych postępowań w oparciu o ustawę o narkomanii	1	0	0	0	0	0
8.	Ilość czynów popełnionych zawartych w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	0	0	1	0	0	0
9.	Liczba osób podejrzanych o łamanie prawa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	1	0	1	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Sępólnie.

Na podstawie danych Posterunku Policji w Sępólnie można stwierdzić, że w Gminie Sępólno liczba interwencji domowych od 2023 r. utrzymuje się na podobnym poziomie. Zauważa się natomiast systematyczny spadek liczby osób zatrzymanych do wytrzeźwienia, co oznaczać może mniejsze nadużywanie alkoholu w miejscach publicznych lub skuteczniejszą profilaktykę. Problem narasta w przypadku osób prowadzących pojazd pod wpływem alkoholu. Pomimo, że dane za rok bieżący były podane według stanu na dzień 31.10.2025 r., wskazują one na pogłębianie się problemu, co świadczy o potrzebie intensywniejszych działań prewencyjnych i kontroli trzeźwości. Ponadto

zauważa się spadek liczby zatrzymań z powodu zakłócania porządku oraz wzrost liczby poważniejszych czynów związanych z alkoholem. Może to oznaczać eskalację problemów bardziej ukrytych (np. przemoc domowa, agresja). W odniesieniu do danych dotyczących postępowań i czynów w oparciu o ustawę o narkomanii należy stwierdzić, że w Gminie Sępólno problemy związane z narkomanią wydają się mało nasilone lub wskazują na trudność w ich identyfikacji.

Tab. 3 Liczba rodzin (osób w rodzinach) korzystających z pomocy MGOPS w Sępólnie oraz psychologa w związku z problemem alkoholowym lub przemocą domową.

Dane M-GOPS w Sępólnu		2023 rok			2024 rok			2025 rok (stan na 31.10.2025r.)		
		rodziny		osoby	rodziny		osoby	rodziny		osoby
1.	Liczba rodzin/osób z problemem alkoholowym, którym udzielono pomocy	21		32	14		22	14		27
2.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie karty”	15		57	22		68	17		34
3.	Liczba interwencji pracowników socjalnych w związku z sygnałami o występowaniu przemocy domowej	12		40	16		45	7		16
4.	Liczba osób korzystających z porad psychologa	Rodz	Os.	Porady	Rodz	Os	Porady	Rodz	Os.	Porady
		61	187	260	57	144	241	56	166	219

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sępólnie.

Rodzina z problemem alkoholowym to taka, w której choćby jedna osoba pije w sposób przynoszący szkodę. Głównie dotyczy to rodzin, w których ktoś jest uzależniony od alkoholu. Człowiek pijący w sposób uzależniony lub nadmierny dostarcza wszystkim innym problemów życiowych, finansowych i emocjonalnych, co sprawia, że cała rodzina boryka się z szeroko rozumianym “problemem alkoholowym” a jego skutki dotyczą zarówno dorosłych, jak i dzieci. Rodziny z problemem alkoholowym wymagają intensywnej pracy socjalnej i wsparcia środowiskowego, współpracy z GKRPA, kuratorami, szkołami, psychologami, motywowania osoby nadużywającej do leczenia odwykowego, pracy z całą rodziną – nie tylko z osobą pijącą.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS) w Sępólnie uwzględnia potrzeby osób i rodzin, jeśli odpowiadają celom pomocy społecznej i mieszczą się w możliwościach Ośrodka. Rodzinom osób nadużywających alkoholu udziela się wsparcia w różnej formie tj. pracy socjalnej, pomocy rzeczowej jak też finansowej.

Z danych Ośrodka pomocy w Sępólnie wynika, że w 2023 r. udzielono wsparcia 21 rodzinom z problemem alkoholowym. W 2024 r. liczba ta spadła do 14 rodzin. Do dnia 31.10.2025 r. sytuacja pozostawała na zbliżonym poziomie - do w/wym. okresu pomocą objęto 14 rodzin. Biorąc pod uwagę powyższe można stwierdzić, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemów alkoholowych oscyluje na zbliżonym poziomie. Jeżeli chodzi o interwencje pracowników socjalnych związane z sygnałami przemocy domowej, to po wzroście liczby interwencji w 2024 r., nastąpiło istotne ich zmniejszenie w roku bieżącym. Należy tu jednak mieć

na uwadze, że do końca roku sytuacja może się zmienić. Powyższe z pewnością ma związek ze spadkiem liczby procedur „Niebieskich Kart”, ale może też wynikać z mniejszej liczby zgłaszanych sygnałów związanych z doświadczaniem przemocy.

Tab. 4 Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) w Sępopolu w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu i nadużywających alkohol.

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępopolu		2023 r.	2024 r.	2025 r. (stan na 30.11.2025)
1.	Liczba wniosków	31	40	35
2.	Liczba wysłanych zaproszeń na rozmowy	54	62	52
3.	Liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowy interwencyjno-motywacyjne	23	28	33
4.	Liczba skierowań po opinię psychiatryczno-psychologiczną	17	20	22
5.	Liczba wniosków do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego	10	18	18
6.	Postanowienia Sądu o leczeniu stacjonarnym	1	6	1
7.	Postanowienia Sądu o leczeniu niestacjonarnym	3 (w tym 2 z nadzorem kuratora)	9 (w tym 4 z nadzorem kuratora)	5 (w tym 1 z nadzorem kuratora)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Sępopolu.

Z danych przekazanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) w Sępopolu, która prowadzi m.in. sprawy związane z procedurą zobowiązania do leczenia określoną w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wynika, że w ciągu ostatnich dwóch lat nastąpił wzrost liczby wpływających wniosków o podjęcie działań wobec osób nadużywających alkoholu. Najwięcej wniosków odnotowano w 2024 r. - 40. W roku bieżącym na dzień 30 listopada wpłynęło łącznie 35 wniosków z czego: z policji - 10 wniosków; ośrodka pomocy społecznej - 19 wniosków (w tym 3 złożone przez asystenta rodziny); rodzinę - 6 wniosków. W stosunku do ubiegłych lat zmieniły się również proporcje w ilości składanych wniosków przez poszczególne podmioty, co przedstawia tabela nr 5.

Tab. 5 Liczba składanych wniosków do GKRPA przez poszczególne podmioty.

Podmioty	2023 r. – 31 wniosków		2024 r. – 40 wniosków		2025 r. (stan na 30.11.2025 r.) – 35 wniosków	
	Liczba złożonych wniosków	Stosunek % do ogólnej liczby wniosków	Stosunek % do ogólnej liczby wniosków	Stosunek % do ogólnej liczby wniosków	Liczba złożonych wniosków	Stosunek % do ogólnej liczby wniosków
Policja	15	48,39%	23	57,5%	10	28,57%
Ośrodek pomocy społecznej	13	41,94%	11	27,5%	19	54,29%
Rodzina	3	9,67%	5	12,5%	6	17,14%
Inni	0	0%	1	2,5%	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Sępopolu.

Spadek składanych wniosków notuje się po stronie policji, natomiast niewielki wzrost po stronie pomocy społecznej i członków rodziny. Przyczyn wzrostu wniosków rodzin można upatrywać w prowadzonej edukacji na temat problemów alkoholowych.

Tab. 6 Nadzór kuratorski nad osobami i rodzinami z Gminy Sępólno.

Nadzorem kuratorskim w Gminie Sępólno zostało objętych:		2023 r.	2024 r.	2025 r.
1.	Liczba rodzin	20	15	16
2.	Liczba osób nieletnich	4	8	8
3.	Liczba osób dorosłych z powodu uzależnienia alkoholowego	2	8	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Bartoszycach.

Z przedstawionych wyżej danych wynika, że w Gminie Sępólno występuje względna stabilizacja liczby rodzin objętych nadzorem kuratorskim, który z założenia ma je wspierać w rozwiązywaniu różnych problemów (w tym związanych z uzależnieniami). Znaczący wzrost liczby pozostających pod nadzorem kuratora nieletnich oraz dorosłych (z powodu uzależnienia alkoholowego) wskazują na konieczność rozwijania programów wsparcia dla rodzin, pracy profilaktycznej w środowisku dzieci i młodzieży, intensyfikacji działań przeciwko uzależnieniom, w tym dostępności terapii i wsparcia środowiskowego.

Tab. 7 Liczba osób oraz udzielonych im porad z powodu problemu uzależnienia i przemocy domowej w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w Sępólnie.

Dane z Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w Sępólnie		2023 r.		2024 r.		2025 r. (stan na 31.10.2025r.)	
		Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
1.	Osobom z problemem alkoholowym	12	32	13	28	9	17
2.	Dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionym i DDA)	17	53	11	51	10	12
3.	Dorosłym członkom rodziny osoby z problemem narkotykowym	1	5	0	0	1	2
3.	Osobom doznającym przemocy domowej	4	6	9	26	14	37
4.	Osób stosującym przemoc domową	2	9	2	4	3	5
5.	Dzieci z rodzin dysfunkcyjnych i problemem alkoholowym	11	39	19	95	26	130

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w Sępólnie.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sępólnie znajduje się Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, w ramach którego realizowane są następujące zadania:

- rozmowy motywujące i interwencyjne wobec osób uzależnionych bądź sięgających po psychostymulatory w sposób ryzykowny, szkodliwy;
- poradnictwo dla rodzin i bliskich osób uzależnionych, konsultacje i interwencje uzależnionych, współuzależnionych, sprawców ofiar przemocy w rodzinie;
- wsparcie psychologiczne, informacyjne, wartościujące i instrumentalne dla osób uzależnionych, współuzależnionych, sprawców i ofiar przemocy w rodzinie;

- rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy w rodzinie;
- stała współpraca merytoryczna i informacyjna z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- pomoc informacyjna, terapeutyczna – adekwatna do potrzeb klienta.

Przedstawione w tabeli nr 7 dane wskazują na rosnące potrzeby dzieci i młodzieży, nieustające problemy przemocy domowej i utrzymujące się trudności rodzin z uzależnieniami. Wymaga to kontynuowania dostępności pomocy psychologicznej, intensywnej pracy środowiskowej, kontynuacji lub rozbudowy programów dla rodzin z problemem alkoholowym oraz szeroko zakrojonych działań edukacyjnych.

Sposoby ograniczenia dostępności alkoholu na terenie gminy Sępólno.

Akty prawne ograniczające dostępność alkoholu na terenie gminy Sępólno:

- ☐ Uchwała Nr XIII/130/2025 Rady Miejskiej w Sępólnie z dnia 29 stycznia 2025 roku w sprawie określenia dni i godzin otwierania i zamykania placówek handlu detalicznego, zakładów gastronomicznych i usługowych;
- ☐ Uchwała Nr LIV/471/18 Rady Miejskiej w Sępólnie z dnia 28 czerwca 2018 roku w sprawie określenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta i gminy Sępólno oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

W myśl obowiązujących aktów prawnych nie są wydawane zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w bezpośrednim sąsiedztwie takich obiektów jak: szkoły, przedszkola oraz obiekty kultu religijnego. Założeniem takich działań jest ochrona dzieci i młodzieży przed skutkami wynikającymi z sąsiedztwa obiektów sprzedających napoje alkoholowe oraz poszanowanie miejsc kultu religijnego.

Ograniczenie dostępności alkoholu kontrolowane jest dzięki prowadzeniu rejestru wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży oraz poza miejscem sprzedaży. Zezwolenie wydaje Burmistrz Sępólna po uprzednim zaopiniowaniu wniosku przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie. Rejestr wydanych zezwoleń znajduje się Urzędzie Miejskim w Sępólnie.

Rada Miejska w Sępólnie Uchwałą Nr LIV/471/18 z dnia 28 czerwca 2018 roku ustaliła po zasięgnięciu opinii jednostek pomocniczych gminy, maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta i gminy Sępólno oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych:

- 1) maksymalną liczbę **8** zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży,
- 2) maksymalną liczbę **8** zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży,
- 3) maksymalną liczbę **8** zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18 % alkoholu przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży,
- 4) maksymalną liczbę **35** zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży,
- 5) maksymalną liczbę **35** zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży,

- 6) maksymalną liczbę **35** zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18 % alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.

Tab. 8 Sprzedaż alkoholu na terenie miasta i gminy Sępólno w latach 2023 -2025 (stan na 31.10.2025r.)

Wskaźnik procentowy zawartości alkoholu w napojach alkoholowych	Limit zezwoleń wg. Uchwały RM w Sępólnie Uchwałą Nr LIV/471/18 z dnia 28 czerwca 2018)	Liczba wydanych zezwoleń			Wykorzystanie procentowe zezwoleń		
		2023r.	2024r.	2025r.	2024r.	2024r.	2025r. (stan na 31.10.)
sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.	8	3	4	4	37,5%	50 %	50%
sprzedaż napojów alkoholowych zawierających od 4,5% do 18 alkoholu z wyjątkiem piwa przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.	8	0	1	1	0%	12,5%	12,5%
sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18 % alkoholu przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży.	8	0	1	1	0%	12,5 %	12,5%
sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.	35	11	15	16	31,43%	42,86%	45,71%
sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.	35	11	13	13	31,43%	37,14%	37,14%
sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18 % alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.	35	10	12	13	28,57%	34,29 %	37,14%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sępólnie.

Na przestrzeni ostatnich lat na terenie Gminy Sępólno funkcjonowała zbliżona liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych i w żadnym przedziale, z podziałem na wskaźnik procentowy zawartości alkoholu w napojach alkoholowych, nie wykorzystano maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż alkoholu określonej w Uchwale Rady Miejskiej w Sępólnie. Ponadto na terenie Gminy nie ma punktów z całonocną sprzedażą alkoholu.

Stan zasobów umożliwiających prowadzenie działalności profilaktycznej w Gminie Sępólno.

Placówki i instytucje współpracujące z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:

- ☐ Gminne placówki oświatowe,
- ☐ Oratorium przy Parafii w Sępopolu,
- ☐ Stowarzyszenie Bezrobotnych w Sępopolu,
- ☐ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępopolu,
- ☐ Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Sępopol,
- ☐ Miejsko- Gminny Ośrodek Kultury w Sępopolu,
- ☐ Parafie,
- ☐ Posterunek Policji w Sępopolu,
- ☐ Straż Graniczna,
- ☐ LKS „Łyna” Sępopol,
- ☐ Sołectwa.

Lokalny system wsparcia

Gmina prowadzi działania na rzecz wspierania mieszkańców. W ich realizacji uczestniczą przedszkola, szkoły, organizacje pozarządowe oraz instytucje i placówki działające w obszarze pomocy społecznej, kultury, sportu i rekreacji. Realizacja systemu wsparcia oraz pomocy dla osób i rodzin zagrożonych lub dotkniętych problemem uzależnienia czy przemocy domowej, odbywa się poprzez:

1. Funkcjonowanie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w lokalu przy ul. Lipowa 1 w Sępopolu i w którym dyżury pełni psycholog.
2. Działalność Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która pełni funkcję doradczą - konsultacyjną przy realizacji gminnego programu oraz podejmuje czynności zobowiązujące osoby uzależnione, będące często sprawcami przemocy do poddania się leczeniu odwykowemu.
3. Realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych, m.in. z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy domowej.
4. Prowadzenie działań edukacyjnych, opiekuńczych i wychowawczych służących wzmocnieniu kompetencji rodziców, w rodzinach zagrożonych przemocą, przez szkoły, placówki i instytucje.
5. Działania pedagogów w placówkach oświatowych.
6. Organizację integracyjnych imprez w placówkach oświatowych, w świetlicach oraz Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Sępopolu, które są ukierunkowane na umacnianie rodziny i promocję wartości rodzinnych poprzez działania edukacyjne, profilaktyczne, rekreacyjne i sportowe.
7. Organizację wypoczynku dla dzieci i młodzieży szkolnej.
8. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Sępopol.
9. Prowadzenie wywiadów środowiskowych oraz udzielanie pomocy okresowej lub doraźnej rodzinom, zmagającym się z przemocą domową i alkoholizmem, przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
10. Działania wspierające i interwencyjne pracowników socjalnych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
11. Wspieranie przez asystenta rodzin wskazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępopolu, które są dotknięte problemami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
12. Prowadzenie dożywiania w przedszkolach i w szkołach przez Miejsko -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia.

13. Realizację stypendium szkolnego dla dzieci z rodzin o niskim dochodzie.

Cel i zadania Programu

Głównym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sępól na lata 2026-2028 jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, środków odurzających i uzależnień behawioralnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Sępól, podejmowanie działań zmierzających do zmiany wzorów używania napojów alkoholowych oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Zadania programu i sposób ich realizacji:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych:

- 1) Finansowanie programów edukacyjnych oraz programów promocji zdrowia, programów profilaktyki uniwersalnej, profilaktyki selektywnej i wskazującej.
- 2) Finansowanie działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób i rodzin z problemami z uzależnieniami oraz dotkniętych przemocą domową;
- 3) Finansowanie sporządzania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
- 4) Opłacanie kosztów sądowych związanych z kierowaniem wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego;
- 5) Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych motywujące osoby z problemem alkoholowym do leczenia odwykowego;
- 6) Objęcie szkoleniami i zajęciami edukacyjnymi z zakresu profilaktyki osób zatrudnionych w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym, pedagogów szkolnych, nauczycieli oraz przedstawicieli innych placówek i instytucji realizujących Program;
- 7) Finansowanie uczestnictwa w szkoleniach, kursach, konferencjach itp. w celu podnoszenia kompetencji osób zajmujących się realizacją zadań z zakresu profilaktyki uzależnień, a także przemocy domowej;
- 8) Zakup i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych informujących o istocie uzależnień;
- 9) Informowanie mieszkańców Gminy o możliwości korzystania z pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i innych uzależnień oraz osób doznających przemocy domowej.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy z uzależnieniami, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową:

- 1) Realizowanie zadań związanych z zobowiązaniem do podjęcia leczenia odwykowego;
- 2) Prowadzenie działań na rzecz wspierania rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- 3) Poradnictwo prawne i psychologiczne dla osób z rodzin dotkniętych problemem z uzależnieniami i przemocą domową;
- 4) Współpraca z MGOPS, pedagogiem szkolnym, lekarzami pierwszego kontaktu, Zespołem Interdyscyplinarnym i Posterunkiem Policji w zakresie udzielania pomocy osobom współuzależnionym i osobom doznającym przemocy domowej (procedura „Niebieskie Karty”);

- 5) Monitowanie o możliwości podejmowania leczenia terapeutycznego przez osoby współuzależnione w poradniach odwykowych;
- 6) Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej poprzez umożliwienie udziału w różnych formach doszktałania przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwięzanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy domowej;
- 7) Dofinansowanie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej, w tym spektakli profilaktycznych przygotowanych przez nauczycieli i uczniów szkół z terenu Gminy Sępól.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:

- 1) Finansowanie różnych form zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, działalności profilaktycznej, wychowawczej i edukacyjnej, w tym programów profilaktycznych, zajęć edukacyjno-rozwojowych oraz specjalistycznych form pomocy psychologicznej.
- 2) Wdrażanie w placówkach oświatowych, ośrodkach kultury i stowarzyszeniach nowoczesnych i cyklicznych działań profilaktycznych uczących umiejętności zdrowego i trzeźwego stylu życia;
- 3) Dofinansowanie autorskich programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uzależnień i zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży;
- 4) Udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej rodzicom dzieci spożywających alkohol lub substancje psychoaktywne;
- 5) Finansowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla wychowawców i rodziców, mających na celu wzrost ich umiejętności wychowawczych, m.in. w zakresie budowania wokół dziecka systemu kontroli i wsparcia;
- 6) Propagowanie i dofinansowanie lokalnych kampanii profilaktyczno-edukacyjnych, w tym współorganizacja festynów rodzinnych;
- 7) Przeprowadzanie badań społecznych dotyczących uzależnień oraz problematyki przemocy w populacji mieszkańców Gminy Sępól;
- 8) Dofinansowywanie różnych form artystycznych propagujących abstynencję oraz zdrowy i styl życia poprzez spektakle teatralne, koncerty, seanse filmowe, wystawy, pokazy, organizację festynów, publikację badań i sondaży dotyczących uzależnień;
- 9) Propagowanie udziału w ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych dotyczących problematyki uzależnień oraz przemocy domowej i rówieśniczej;
- 10) Dofinansowanie profilaktycznych bądź socjoterapeutycznych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży prowadzonych przez kluby sportowe, świetlice wiejskie, placówki oświatowe i kulturalne;

- 11) Wspieranie i dofinansowanie sołeckich programów i przedsięwzięć profilaktycznych promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu w szczególności działalności świetlic sołeckich i działań długotrwałych mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży;
 - 12) Dofinansowanie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
 - 13) Dofinansowanie organizacji wypoczynku feryjnego w miejscu zamieszkania oraz wyjazdów wakacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym przez parafie, stowarzyszenia, MGOK, kluby sportowe i inne podmioty, w tym obozów lub kolonii profilaktycznych;
 - 14) Wspieranie rozwoju i działalności wolontariatu wśród młodzieży szkolnej;
 - 15) Współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży poprzez dofinansowanie konkursów, imprez sportowo-rekreacyjnych oraz aktywnego wypoczynku;
 - 16) Dokonywanie zakupów artykułów spożywczych, materiałów edukacyjnych, informacyjnych, sprzętu oraz innych produktów i usług niezbędnych do realizacji zadań ujętych w programie, w szczególności do realizacji zajęć profilaktycznych oraz imprez profilaktycznych dla mieszkańców gminy;
 - 17) Współorganizowanie i finansowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych, uczących asertywnego sposobu odmawiania sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz nietrzeźwym;
 - 18) Realizowanie działań z zakresu profilaktyki określonej w Krajowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zawartych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.
- 4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów od uzależnienia:**
- 1) Udzielanie wsparcia materialnego i edukacyjnego dla inicjatyw podejmowanych przez podmioty zajmujące się statutowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień;
 - 2) Współpraca ze szkołami funkcjonującymi na terenie Gminy Sępólno oraz z Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Kultury w Sępólnie w zakresie realizacji programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, w tym dofinansowanie działań;
 - 3) Współpraca z Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sępólnie w celu udzielania wsparcia rodzinom z problemem alkoholowym;
 - 4) Współpraca z Posterunkiem Policji w Sępólnie w celu zmniejszenia zjawisk przemocy domowej, przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców oraz zakup materiałów edukacyjnych i informacyjnych do wykorzystania w działalności profilaktycznej wśród dzieci i młodzieży;
 - 5) Współpraca ze stowarzyszeniami i wszystkimi organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Gminy Sępólno, w zakresie realizacji przez nie programów profilaktycznych mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży;
 - 6) Współpraca z kościołami różnych wyznań w zakresie wszelkich ich działań na rzecz trzeźwości społeczeństwa, a w szczególności dzieci i młodzieży;

- 7) Finansowanie różnych form doształcania, podejmowanych przez osoby realizujące zadania z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy domowej, pracujących na rzecz mieszkańców gminy Sępólno w celu podniesienia ich kompetencji.
5. **Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego:**
- 1) Wydawanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opinii o zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej;
 - 2) Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (zgodnie z art. 18 ust. 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi);
 - 3) Interweniowanie w przypadkach naruszenia przepisów dotyczących zasad promocji i reklamy określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Adresaci programu

Program adresowany jest do mieszkańców Gminy Sępólno tj.

- 1) dzieci, młodzieży i ich rodzin,
- 2) kadry pedagogicznej szkół, wychowawców przedszkoli, pedagogów oraz psychologów szkolnych,
- 3) organizacji pozarządowych,
- 4) lokalnych instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień,
- 5) osób uzależnionych oraz pijących szkodliwie i ryzykownie oraz ich rodzin,
- 6) pozostałej społeczności lokalnej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej Komisją, jest ciałem opiniującym, inicjującym i nadzorującym wykonanie Gminnego Programu Profilaktyki Uzależnień i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizuje gminną politykę społeczną w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, określoną w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Komisję, zgodnie z art. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi powołał Burmistrz Sępólna.

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

1. Inicjowanie działań dotyczących realizacji Programu;
2. Współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
3. Prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
4. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie w stosunku do osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia

odwykowego, w tym:

- motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego,
 - udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
 - kierowanie osób zgłoszonych do Komisji na specjalistyczne badania diagnostyczne (diagnoza choroby alkoholowej), - kierowanie do sądu wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, udział w postępowaniu sądowym.
5. Wydawanie opinii o zgodności z uchwałami Rady Miejskiej Sępopola lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu, zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
 6. Prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń zgodnie z przepisami ustawy.
 7. Udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

1. Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie miesięczne za udział w następujących czynnościach związanych z realizacją Gminnego Programu:

- a) udział w posiedzeniach, pisanie wniosków do Sądu, pisanie opinii do wydania zezwolenia na sprzedaż alkoholu, pisanie Programu i koordynowanie prac Komisji oraz prace, mające bezpośredni związek z realizacją zadań, określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, należących do kompetencji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – przewodniczący – 20% minimalnego wynagrodzenia;
- b) udział w posiedzeniach, sporządzanie protokołów z posiedzeń i przeprowadzonych rozmów motywacyjno-interwencyjnych, pisanie wniosków do Sądu oraz prace, mające bezpośredni związek z realizacją zadań, określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, należących do kompetencji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - sekretarz - 15% minimalnego wynagrodzenia;
- c) udział w posiedzeniach, prowadzenie spraw księgowych oraz prace, mające bezpośredni związek z realizacją zadań, określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, należących do kompetencji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - członkowi Komisji - 15% minimalnego wynagrodzenia;
- d) udział w posiedzeniach, prace, mające bezpośredni związek z realizacją zadań, określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, należących do kompetencji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii - pozostali członkowie Komisji 10% minimalnego wynagrodzenia.

Dodatkowe wynagrodzenie za:

- e) udział w czynnościach kontrolnych jednego punktu sprzedaży napojów alkoholowych – 4% minimalnego wynagrodzenia;

Przez „minimalne wynagrodzenie” należy rozumieć aktualne wynagrodzenie określone w ustawie z dnia 10 października 2002 r. (Dz.U. z 2024 r., poz. 1773) o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. Podstawą wypłaty wynagrodzeń za pracę członków Komisji są listy obecności lub protokoły z posiedzeń lub innych prowadzonych czynności, na których został złożony własnoręczny podpis członka komisji.

2. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów delegacji, poniesionych z tytułu wyjazdów służbowych na szkolenia, konferencje oraz inne wyjazdy związane z wykonywaniem zadań komisji wg załączonych delegacji, rachunków i biletów za przejazd.

Budżet:

1. Na realizację Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sępólno na lata 2026-2028, przeznacza się środki własne uzyskane z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta i gminy Sępólno oraz sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach nieprzekraczających 300 ml.
2. Realizacja zadań określonych w Programie, odbywa się zgodnie z planem określonym w budżecie gminy na 2026 rok.
3. W budżecie Gminy Sępólno na 2026 rok, na realizację zadań wskazanych w Programie, zaplanowano kwotę 70.000 zł.
4. Kwota określona w punkcie 3 może ulec zmianie o środki pozostałe i niewydatkowane z roku poprzedniego oraz faktyczne środki finansowe pozyskane w 2026 roku z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach nieprzekraczających 300 ml.
5. Na podstawie art.18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody te nie mogą być przeznaczone na inne cele.

Postanowienia końcowe

1. Realizację programu powierza się Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Sępólnie przy współudziale Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sępólnie;
2. Kierownik Ośrodka zobowiązany jest do przedłożenia informacji z realizacji programu ujętej w sprawozdaniu z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
w SĘPÓLNIE
Arkadiusz Zadworny